

Introduktion om kognitiv utveckling

JOHANNA TURNER

Kognitiv utveckling

Hur barnet förnimmer, tänker och talar

Wahlström & Widstrand, ALMA-serien 77, pris ca kr 45:—

Den utvecklingspsykologiska forskningen har ökat lavinartat under de senaste decennierna. Många intressanta forskningsresultat har rapporterats och den utvecklingspsykologiskt intresserade upplever att det blir svårare för varje år att kunna följa med i den snabba utvecklingen.

Det är givetvis orimligt att begära att alla, som är intresserade av att följa med utvecklingen inom ett område nödvändigtvis skall följa publikationsströmmen i specialtidsskrifterna. För dem är det till ovärderlig hjälp att ha tillgång till de lägesbeskrivningar, som de korta introduktionsböckerna ger.

Boken "Kognitiv utveckling", med underrubriken "Hur barnet förnimmer, tänker och talar" av Johanna Turner (Wahlström & Widstrand, ALMA-serien 77, cirka pris 45:—) är en introduktionsbok i ämnet och kommer säkerligen att läsas av många, som är intresserade av utvecklingspsy-

kologi i allmänhet och kognitiv utveckling i synnerhet.

Inledningsvis behandlas de teoretiska angreppsmetoderna vid studiet av den kognitiva utvecklingen, där Piaget naturligt nog får ett ganska stort utrymme, men där finns samtidigt plats för vissa stimulus-respons teoretiker och även Heinz Werner och Jerome Bruner. Turners ställningstagande finns deklarerat redan i inledningen, där det påtalas att den ståndpunkt, som främst presenteras i boken, bygger på uppfattningen att ... "barnet anses påverkas av miljön och ändå i viss mån förmodas kunna inverka på de aspekter av miljön, som det reagerar på".

Författaren ägnar var sitt kapitel åt perceptuell utveckling och begreppslig utveckling, med en viss betoning på utveckling i spädbarnsåldern och den tidiga barndomen. Särskilt intressanta är de undersökningar, som Bower genomfört inom detta område, och jag hade gärna sett att dessa avsnitt byggts ut ytterligare, då spädbarnsforskningen på senare år varit mycket fruktbar. Äldre läroböcker har haft föga att säga om den intressanta interaktionen mellan spädbarnet och dess omgivning.

Bokens senare del handlar om språktillägnandet. Dessa avsnitt är i och för sig intressanta, men personligen skulle jag föredra att använda ett vidare begrepp, nämligen kommunikativ förmåga. I det sammanhanget skulle då förefalla självklart att ägna ett visst utrymme åt den förspråkliga kommunikationen. Det senaste decenniets forskning, inom detta område, har tyvärr inte beaktats av författaren, vilket är att beklaga. Ingen av de undersökningar, som på ett genuint sätt belyst kommunikations- och interaktionsmönstret, mellan det späda barnet och dess omgivning, har återgivits trots att dessa kan för-

modas påverka den framtida forskningen i hög grad.

Bortsett från vissa smärre skönhetsfläckar är dock boken en trevlig läsning. Författaren har syftat till att skriva en introduktionsbok i ämnet och kan anses ha lyckats bra. Boken kan rekommenderas som kursbok på högskolenivå.

Joseph Schaller

Psykologisk uppslagsbok

Huvudredaktör:
INGVAR JOHANNESSON

Natur och Kultur, ca pris 117:—
inkl moms

Psykologisk uppslagsbok är en handbok, som innehåller ett par hundra större översiktsartiklar om centrala frågor inom psykologin, dess tillämpningsområden och med utblickar åt angränsande vetenskaper.

Boken har en proper utformning och erbjuder en hel del intressant läsning.

Den har emellertid enligt min uppfattning flera väsentliga svagheter.

En svaghet sammanhänger med handbokens auktoritativa karaktär. Respektive avsnitt har förankrats inom olika delar av det svenska psykologiska etablissemanget. Här skriver den beteendeterapeutiska expertisen om beteendeterapi, den militärpsykologiska expertisen om militärpsykologi, parapsykologer om parapsykologi och religionspsykologer om intuition. Resultatet har blivit ett litet glättigt och överslättande intryck. Man får föga eller begränsad information om de motståndningar som ändå präglar detta vetenskapliga område vad gäller målsättning, värderingar, vetenskapsteoretiska och metodmässiga aspekter.

En motsvarande svaghet präglar behandlingen av angränsande vetenskaper, i varje fall det psykiatriska ämnesområdet. Informationen utgår från några nästan godtyckligt valda sökord, och den information som lämnas blir där- efter: föråldrad och ofullständig nästan intill intryck av det slump- artade. Frågor om samordning och avgränsning mellan det psy- kologiska och psykiatriska verk- samhetsområdet beröres alltså inte. Det lämnas ingen verklig ba- sal information om vad som i detta sammanhang verkligen bor- de vara av intresse nämligen psy- kiatrins historiska och metodmäs- siga förutsättningar osv.

Dessa här nämnda svagheter innebär att boken som helhet bil- dar en svåröverskådlig mosaik, där de olika delarna är av en mycket skiftande relevans och kvalitet.

Många enskilda delar i boken är dock så värdefulla att den kan fylla en funktion som referens- bok såväl i psykologernas egna bokhyllor som på institutionsbib- liotek i socialvård och sjukvård.

Claes-Göran Westrin

Psykologi för gymnasie- skolans vårdlinje

ÖBERG M FL

Psykologi för vårdyrken

Gymnasieskolan åk 2, andra upp- lagen

Esselte Studium, Nacka 1976, 172 s, ca kr 52: — inkl moms

Denna lärobok är avsedd för gymnasieskolans vårdlinje års- kurs 2. Författarna säger sig utgå ifrån en gemensam grund i en optimistisk syn på människan. De ger en mångfald åskådliga exem- pel från olika vårdområden och boken har en god disposition trots att så många som åtta skri- benter har samlat.

I inledningen behandlas kort- fattat psykologins historia och några viktiga riktningar inom psykologin. Teorivalet förefaller här lite slumpmässigt, men stof- tet är lättfattligt presenterat.

Följande avsnitt presenterar ut- vecklingspsykologin. Jag tycker att man i denna del av boken märkligt betonar den kognitiva (intellektuella) utvecklingen hos barn enligt Piagets synsätt och försummar den känslomässiga ut- vecklingen. Framför allt behand- las tonårsutveckling obetydligt och inte heller den vuxna män- niskans utvecklingskriser ägnas någon uppmärksamhet. Däremot intresserar sig författaren verkli- gen för miljön omkring indivi- den. Avsnittet stimulerar läsaren till funderingar kring hur en miljö kan erbjuda förutsättningar för eller hämma en individs ut- veckling.

Nästa kapitel innefattar grupp- psykologins grunder. Det är ganska teorikoncentrerat. Jag an- ser dock att den konkreta an- knytningen till människans grup- per ute i samhället är lyckad. Men ibland blir jag lite förbryl- lad över rubriksättningen i läro- boken: I flera avsnitt har förfat- tarna sin utgångspunkt i individen och går därefter över närmiljön till samhället men mångfalden medverkare skapar ett visst om- tugg av materialet.

Människan och miljön handlar i huvudsak om sociala och eko- nomiska faktorerers betydelse för människans beteende. Det inne- håller frågor som: vilka är ut- slagsfaktorererna i samhället? Hur skapas våra fördomar mot exem- pelvis invandrare? Sedan behand- las kortfattat administration, or- ganisation och ledarskap. Denna snutt tjänar närmast som en in- ledning till ett längre stycke om hur olika vård- och behandlings- institutioner utövar sin verksam- het. Författarna svart- och vit- målar medvetet och har sina sym-

patier i försök att skapa så kal- lade terapeutiska samhällen. Det märks att de är praktiskt erfara- na, de lever sig väl in i villko- ren för kriminalvård och psykia- trisk vård. De kunde gärna ha skrivit lite mera om olika psyko- terapeutiska behandlingsmetoder!

Slutligen beskrivs vårdklimatet inom kroppssjukvården med inle- velse och realism. Det känns skönt att detta avsnitt inte för- summas i en psykologilärobok!

Sammanfattningsvis upplever jag således denna lärobok vara värdefull på många sätt. Språket är mestadels klart och litteratur- förslagen rikhaltiga. Arbetsupp- gifterna aktiverar läsaren på ett föredömligt sätt, en del av dem kanske är svåra men boken för- tjänar en god spridning.

Anders Dolfe

Läsvärd bok om rörelseträ- ning för utvecklingsstörda

CAY KRUG:

Rörelseträning för barn med försenad utveckling

Natur och kultur, 80 s, kr 43: —

Bokens stora värde ligger i 1. dess framhållande av att utvecklings- störda barn, också utan specifika rörelsehandikapp, har stor glädje av tidig rörelseträning, 2. dess på- pekande av att rörelseträning in- nefattar också sinnes-, kroppsupp- fattnings- och rumsuppfattnings- övningar och genomföres lämpli- gen med hjälp av vanliga leksa- ker och med kunskap om hur bar- net skall hållas, bäras, läggas, sät- tas, lockas till lämpliga övningar. På dessa punkter är framställ- ningen klar och redig, lättillgäng- lig också för lekmän. Dispositio- nen är på vissa punkter förvir- rande. Så innefattar t ex kap 2 ett avsnitt kallat "Förslag till leksa- ker" och kap 5 ett avsnitt kallat "Förslag till lekmaterial"; nog

borde dessa avsnitt föras samman. Också på andra punkter är dispositionen onödigt svåröverskådlig. De kapitel som ger en direkt beskrivning av sjukgymnastiska övningar torde inte vara användbara för lekmän utan tillgång till sjukgymnast som handgripligt visar hur rörelserna skall gå till och korregerar om föräldrarna gör fel. Däremot är de utmärkta för föräldrar som också får direkta, muntliga instruktioner av sjukgymnast och kan i den situationen ersätta de skriftliga hemprogram gymnasten eljest måste skriva ut. Sakerligen kan de också vara av stort värde för sjukgymnaster, som saknar specialträning och erfarenhet av arbete med handikappade småbarn.

Boken är välgörande fri från tröttnande hurtfriskhet och obefogad optimism. Dess lågmälda budskap är: "Det lönar sig att med små medel börja arbeta med utvecklingsstörda barn redan i tidig ålder". Man önskar att boken blir läst av de myndigheter som ansvarar för utvecklingsstörda barn och av befattningshavare som arbetar med dem, så att resurser ställs till förfogande för denna form av föräldrainstruktioner.

De flesta föräldrar torde ha glädje av boken, men få kan helt på egen hand tillgodogöra sig den i dess helhet.

Ingrid Gamstorp

Omvårdnadsfrågor för framtiden

Conference on the Theme
Nursing of the future

Uppsala, January, 20—21, 1977

Pris: 12 kr Rekvideras från
Svensk sjuksköterskeförening,
Box 5277, 102 46 STOCKHOLM.

I slutet av januari 1977 arrangerades ett tvådagarssymposium vid Akademiska sjukhuset, om

"Nursing of the Future". Symposiet hade möjliggjorts genom medverkan från Nämnden för internationell Hälsovård vid Socialstyrelsen och Svensk sjuksköterskeförening. Som särskild gästföreläsare inbjöds Miss Dorothy C Hall, som på WHO:s europakontor i Köpenhamn är ansvarig för sjuksköterske- och omvårdnadssektionen. Programansvariga för konferensen var sjukvårdsföreståndaren vid Akademiska sjukhuset, Ingrid Heidenborg, och sjukvårdsläraren Elisabeth Hamrin.

Resultaten av konferensen har sammanställts i en utmärkt liten skrift som utförligt redogör för konferensens båda temata, Nursing of the Future och Nursing Research. I det första avsnittet redogörs för den aktuella utbildningssituationen i Sverige, både vad gäller grundutbildning och vidareutbildning av sjuksköterskor, den nya universitetsorganisationens betydelse för sjuksköterskeutbildningen och forskningsutbildningens möjligheter. Dessutom redogörs för WHO:s program i Europa vad gäller sjuksköterskor och barnmorskor. Avslutningsvis ger Bror Rexed en översikt över den svenska hälsovården inför 80-talet.

I ett särskilt avsnitt belyses omvårdnadsforskning både ur praktisk och metodologisk synpunkt.

Rapporten är skriven på engelska eftersom konferensen mestadels hölls på engelska genom Miss Halls deltagande. Utöver de föredrag som hölls har också diskussionsinläggen tagits med. Rapporten är föredömligt överskådlig och väl sammanhållen i sin disposition. Den är lättläst och stimulerande.

Konferensen var den första i sitt slag i Sverige, rapporten belyser ett dynamiskt och väsentligt område inom hälso- och sjukvården. Det är därför det är så ange-

läget att den får stor spridning och verkligen läses av alla som berörs av den framtida utvecklingen inom det här verksamhetsområdet.

Owe Petersson

Kompendium i barnrätt och vårdnadsfrågor

ANDERS AGRELL

Barnrätt

Iustus förlag

I maj 1976 besöt riksdagen om ganska omfattande förändringar i föräldrabalken. Nyheterna trädde i kraft 1977-01-01 och mest politiskt intresse har ägnats de förändringar som reglerar gemensam vårdnad över barn till fränskilda och ogifta föräldrar. Förändringarna har dock också varit betydelsefulla i andra avseenden. Mot den bakgrunden har professor Anders Agrell sammanställt ett utmärkt kompendium som behandlar de rättsregler om föräldrar och barn som är relevanta till det nya rättsläget efter 1977-01-01. På ett överskådligt sätt behandlas i de olika kapitlen förändringarna i föräldrabalken, situationen för barn till gifta och ogifta föräldrar, faderskap, vårdnad, underhållsskyldighet mot barn och adoption.

Kompendiet är i första hand avsett att täcka utbildningsbehovet för civilrätt III i jur kand-examen. På ett kortfattat men mycket överskådligt sätt presenterar kompendiet problematiken och redogör för lagar och förordningar vad gäller barnrätt i berörda områden. Det måste anses vara av största praktiska nytta att ha nära till hands för alla som kommer i kontakt med dessa problem inom socialvården, barnhälso- och barnsjukvården.

Owe Petersson